

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Actorvm Ecclesiae Mediolanensis, Pars Tertia - In Qva, Liber Memorialis Ad
populum Ciuitatis, & Dioecesis Mediolanensis, A Beato Carolo Borromaeo
Titvli Sanctae Praxedis compositus continetur

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

De translatione reliquiarum Basilicæ Apostolorum. cap. 6.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10502

tionis fundamenta. nam & rerum
nostrarum ab eo tempore euentus ita
perspicue confirmant. At Caroli quo
que beneuolentiæ, atque amori re-
spondit semper ordinis nostri inter
ceteros, vel potius, si bona omnium
pace dicere licet, præter ceteros om-
nes, summa obseruantia, constansque
eius studiis obsequendi, atque infer-
uendi voluntas: vt tantum ei Patres
obedire eiusque sanctos conatus iu-
uare studerent; quantum ille eos be-
nigne complectebatur, & nouis sem-
per beneficiis ornabat. Studuit eo-
dem fere tempore diligenter; vt erat
cœnobitarum disciplinæ iuuandæ stu-
diosissimus; & ad eorum pia commo-
da, progressionisque semper, etiam
inter maximas occupationes, para-
tissimus; rebus ordinis illius compo-
nendis, qui Sancti Ambrosij dicitur,
Mediolaniq; ac alijs quibusdam lo-
cis ritum seruat Ambrosianum. qui-
bus vt res suas optime constituerent,
religiosissimi Antistitis auctoritas, at-
que diligens opera non defuit. edidit
libellum per id tempus, quem Memo-
rialem inscripsit: vt ex eo Mediola-
nenses afflictionis, liberationisq; suæ
proximæ; tum causarum, vnde pro-
fecta afflictio existimari debebat, me-
moria conseruata: res prosperas tem-
perarent; gratias Deo haberent, age-
rentque semper; sibi que in posterum
cautius prouiderent.

De transla-
tione reli-
quiarum Ba-
silicæ Apo-
stolorum.
CAP. VI.

Concilium autem ornauit trans-
latio reliquiarum Basilicæ Apo-
stolorum; quemadmodum & transla-
tio ipsa ex Episcoporum præsentia
valde illustrata est. Mouerat eas Ca-
rolus superiore anno; cum canonici
antiquam ædem instaurare, atque or-
nare vellent. Sed in loco destinato
non reposuerat; vt honore, celebri-
tateque maiore; cum haberetur con-
cilium, per urbem gestarentur, &
omnino earum esset translatio splen-
didior, & ad populum pie excitan-
dum efficacior. Cum igitur altare præ-

cipuum, ex mediâ ecclesia tolleretur;
inuenimus sub eo quemadmodum à
maioribus traditum erat, corpora san-
ctorum Antistitum nostrorum, Vene-
rij, Clicerij, Maroli, atque Lazari;
non satis commode tamen, aut di-
stincte, ac in rudibus quibusdam la-
pideis labris posita. alia ossa incerta
rudius etiam habita: in medio loco
arculam argenteam; & in ea quædam
velamina; vasculumque rotundum,
in quo ossis frustulum itidem cum ve-
lo erat. Collocatas in hac æde pri-
dem Sanctorum Apostolorum reli-
quias Paulinus scribit; ea de causa
Basilicam Apostolorum appellatam
significans: Sanctum Simplicianum
vero eas Roma attulisse quidam tra-
diderunt; quem quidem multum an-
tequam Episcopus esset, peregrina-
tum esse, sanctus ipse Ambrosius tes-
tatur. perpetuo igitur existimatum
est, eas reliquias sub hoc fuisse altari;
atque adeo, vt fit, etiam vulgatum,
certa ipsius Apostoli Petri ossa ibi re-
condi. ea nos cum hoc tempore iuue-
nire gestiremus; & in argentea capsu-
la, cum ea demum apparuisset, esse
crederemus: velaminibus tantum re-
pertis, hæsitauimus tristes. Sed quod
inuentum in ea est; quidquid dubij
afferretur; Carolus, cœlesti aliquo
motus instinctu, tamquam Apostoli-
ca pignora iussit nihilominus haberi;
& primo loco suis, sociorumque Epi-
scoporum humeris in sacra pompa
portari: tum eodem receptaculo re-
condi. At aliquot post annis memo-
ria cum repeterem verum Romano-
rum Pontificum in reliquijs traden-
dis consuetudinem; recordatus sum,
reliquias Apostolorum petentibus,
non ossa aliqua, quæ ne aspicere qui-
dem auderent; sed brandeum; hoc est
velamen quoddam in pixide conclu-
sum tradidisse. cuius consuetudinis
S. Gregorius testis est locupletissimus
in epistola ad Constâtiâ Augustam.
& Ioannes eius vitæ scriptor, qui
plu-

pluribus post eum seculis vixit, loco brandei postero tempore, particulas vestium quarundam ex altari Sancti Ioannis Constantinianæ Basilicæ pro reliquiis, petentibus datas affirmat. hanc Romanam consuetudinem tam sancte testatam, si quis respiciat: neque aliquid ex Apostolorum corporibus Roma potuisse afferri tempore quo Paulinus demonstrat, credibile duxerit; & hæc velamina reliquias esse a Paulino demonstratas recte, ni fallor, iudicauerit. quæ quidem an sint veneratione digna, illud declarat; quod cum S. Leo primùm, mox idem Gregorius huiusmodi pannos incredulorum causa incidissent, sanguinem mirabiliter effuderunt. Cum autem in rotundo vaseculo incisas litteras vidissem huiusmodi, Dædalia viuas in Christo; putavi aliquid ea in re esse, quod ad clarissimam quoque, præstantissimamque virginem Mediolanensem Manliam Dædaliam pertineret; quæ cum per ea tempora vixerit, earum reliquiarum partem fortasse contulit. hæc pauperum mater, ob insignem in eos liberalitatem appellata est; & annis sexaginta, quibus in hac vita fuit, sanctissime coluit virginitatem. cuius memoriam, quamuis publico non colatur honore, obseruatur semper, & colere Mediolanenses, maximæ autem Deo dicatæ virgines debent. Sub alio item præcipuo altari ad caput ecclesiæ constituto, quod itidem tollendum, & commodiore loco constituendum fuit, celeberrimi martyris Nazarij, vnde præfens nomen ecclesia accepit, reliquias inuenimus; quæ alte sub terram inter tenues quasdam, & politas marmoreas tabulas conditæ erant. vidi succidum quiddam adhærere inferiori tabulæ; quod equidem vestigium esse recentis sanguinis putavi, quem a Sancto Ambrosio cum reliquiis huius martyris mirabiliter repertum, Paulinus narrat. neque enim conicere potui-

mus, corpus ex eo tempore motum esse, quo illud Ambrosius condidit. apud loculum sancti Nazarij arca inuenta est, duorum corporum esse continens; quæ quorum fuerint, ignoramus. ex utroque autem loco magna odoris suauitas cum sepulchra aperirenter, afflata est. A latere dextro ecclesiæ, fere sub loco Euangelij legendi, aliam arcam aperuimus; quæ paruulo sacello, altarique munita, Sancti Vlrici, siue vt alij, Arderici vulgo appellata, a multis præcipuo cultu frequenter visebatur: cui loco eiusdem sancti viri statua etiam apposta erat. omnia vero erant remouenda; vt ecclesiæ apta, decensque forma constitui posset: inuenimus in arca indumentis Pontificalibus ornatum corpus; quamquam simul ac ea aperta est, eorum species tota propemodum euauit: quisnam Episcopus ille fuerit, Mediolanensis siue, an Augustanus, vt quidam putant, aut vero alius; adhuc equidem ignoro. Has igitur reliquias Carolus inuentas, pie manibus suis collegit, nobis sancto officio inferuentibus: quos iubebat eiusmodi semper actionibus adesse. Absoluto autem, vt dicebamus, Episcoporum concilio; hæc corpora religiosa admodum, celebrique pompa extulit; & congruo viarum ambitu, portans ipse cum Episcopis sancta feretra, populo frequentissimo ad venerationem proposuit. commemoratas reliquias omnes collocavit sub nouo magno altari: præter episcopales illas ab ecclesiæ latere dextro ablatas; quas ab eadem parte in extremo ecclesiæ brachio posuit, & altare super eas construxit: nam aptus ad id erat locus; quoniam in opposita ecclesiæ parte aliud è regione simile respondebat; sub quo itidem sancti Matroniani corpus alio loco antea positum, tunc retulit. ac efficiebatur quoque, vt dextri lateris eiusdem ianuam, quam nuper, vt in ceteris ecclesiis claudi iusserat;

serat; nemo posthac, apposti corporis saltem gratia, esset patefacturus. Ratio condendarum reliquiarum qua Carolus usus est, quamque in posterum præscripsit, fuit sane magis quã antiqua, quantum perspicio, & ad conseruationem aptior, & ad memoriam accommodatior; quæ quidem eius editis libris continetur.

De Caroli rebus inclinatis, & profectione ad urbem.

CAP. VII.

Interea contentiones aduersus Carolum susceptæ, totoque hoc temporis spatio continuatę res eius tantum in discrimen, & inuidiam adduxerant; vt nihil fere amplius actorum eius Romæ defendi posse quibusdam videretur. Incommodis sermonibus, & rebus inuidiose relatis iamdiu completas aures, vix demum Ecclesiæ principes multi sine fastidio Caroli procuratoribus dabant. Eius existimatio, quod ad iudicium, prudentiamque pertineret, suspensa, neque mediocriter apud multos erat extenuata. Importuni rumores spangebantur, Carolum plerisque odio esse in prouincia Mediolanensi; vix ferri posse amplius: immo ferebatur, mandasse Regem legatis suis, vt eum Episcopatu Mediolanensi moueri curarent: Gubernatori vero, vt vi contra eum libere vteretur. vulgatum est eundem Romam breui iturum, neque rediturum: quę quamuis neque vera essent, neq; similia vero; magno tamen cum detrimento rerum Caroli iactabatur. Mediolani nonnulla ex ijs quę pie is instituerat, iam pene lapsura videbantur: nempe inter alia, rumore quodam studiose per urbem, diocesimque disseminato; chorearum licentia subito loca multa peruasit. eoque res deuenit; vt in vico quodam, Carolo prope inspectante, qui eam diœcesis tunc partem lustrabat; nonnulli temerarie cogerēt ferme puellas, alioque; vt ab ecclesia, christianæque doctrinæ schola, discederent ad choreas celebrandas. quod quantum Carolo doloris afferret, facile est conuicere.

vel ipsi certe laici, vt erat bonorum omnium sensus, maxime dolebant, eiusmodi impunitatem dari. Omnino ita inclinatum videbatur totum de disciplina restituenta negotium; vt ad felices exitus posthac erigi vniquam posse, plerique desperarent. Cum tãtis incommodis Carolus commisceretur; animo quidem in rebus suis agendis minime deficiebat: & se tamen non mediocriter fatigatum interdum fatebatur: de quo Pontifici etiam significari iussit: non id fieri solum contumacia, insectationeue hominum; sed ob eam quoque maxime causam; quod facta sua, si qui repugnarent, quasi iudicium accipiens, licet vni persequens, Romæ defendere singula cogeretur. ad retardandum Episcopi animum, qui suam ordinare cuperet ecclesiam, non parum id valere. venire in mentem facile posse; cum id fecisset, quod rectum, piumque videbatur; demonstrasset etiam querenti Pontifici, quid in eo spectasset: tum nihil aliud agere, curareue; remque totam summis iudicibus libere permittere, siue confirmandam, siue rescindendam. prouocationes quidem omnium ecclesiarum pro summa Apostolicæ auctoritatis dignitate, iustitiaque; minime debere contemni; neque eorum, quæ vbiq; fierent recognitio reculari: sed ita tamen; vt omisso sæpe iudiciorum more, Episcopo facti sui, præsertim non grauissimi, rationem, in re comperta reddenti, fides haberetur; cui grauissima, omniumque maxima animarum cura credita esset. Specianus igitur, qui solus negotia Mediolanensia tunc Romæ procurabat, & præsens eorum fere animos, quorum in manibus negotia erāt, in contrariam partem valde inclinatos cernebat; anxie admodum petebat, vt Carolus ipse Romam iret; cuius præsentia, auctoritate, ac industria, quæ propemodum iacebāt, erigi, confirmarique; possent. Carolus,

qui